

A Magyarhoni Földtani Társulat megalakulásának 150. évfordulója alkalmából rendezett akadémiai tudományos előadóiülés megnyitója

MÉSZÁROS Ernő¹

Hölgyeim, és Uraim!

GLATZ Ferenc a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, a Földtudományok Osztálya- és a magam nevében tisztelettel köszöntöm a Magyarhoni Földtani Társulat megalakulásának 150. évfordulója alkalmából tartandó emlékülésen megjelenteket.

Mint ismeretes, a Magyarhoni Földtani Társulat Magyarország legrégebbi tudományos egyesülete. Alapítását tekintve Európában is csak az angol Geological Society of London (1807), és a francia Société Géologique de France (1830) előzték meg. Erre méltán büszkék is lehetünk.

A Magyarhoni Földtani Társulat létrehozása 1848-ban máig kiható jelentőségű. A Magyar Tudományos Akadémia 1825-ben, a Természettudományi Társulat 1841-ben alakult meg, és a Magyar Nemzeti Múzeum 1846-ban költözött új korszerű épületébe, amely már 1802 óta szolgálta a magyar tudományt. Mindhárom intézménynek jelentős szerepe volt a társulat megalakulásában. A Magyar Orvosok és Természetvizsgálók ülésén 1840 óta érlelődött a Földtani Társaság megalapításának gondolata. Erre konkrét indítványt a soproni vándorgyűlésen ZIPSER KERESZTÉLY András besztecebányai természettanár tett. Javaslatát a vándorgyűlés résztvevői nagy tetszéssel és lelkesedéssel fogadták. A szervezőmunkával KUBINYI Ágostont a Magyar Nemzeti Múzeum igazgatóját, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagját bízták meg. KUBINYI Ágoston 1848. január 3-ára Losonc melletti birtokára – vidéfalvi kastélyába – a megalakítandó Földtani Társulat programtervezetének összeállítására bizottságot hívott össze. A bizottság öt tagja közül két fő (KUBINYI Ágoston és KUBINYI Ferenc) már akkor az MTA tagja volt, egy tagja (PETTKÓ János) később 1861.-ben nyerte el ezt a megtisztelést.

A társulat alakuló közgyűlését 1848. augusztus 18–19-re tűzték ki, ami a szabadságharc véres eseményei miatt elmaradt. A tényleges megalakulásra 2 évvel később – az időközben létrejött bécsi birodalmi Földtani Intézet geológusainak

¹az MTA rendes tagja, osztályelnök, 1051 Budapest Nádor u. 7.

támogató véleménye alapján – 1850. július 6-án került sor. Érdemes megjegyezni, hogy a bécsi Földtani Intézet támogatását két világhírű geológus W. HÄNDLER igazgató és M. HÖRNES szorgalmazták, akik a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti tagságát is elnyerték.

A Magyarhoni Földtani Társulat 150 éves történetének és nagyon sokrétű tevékenységének áttekintése nem az én feladatomban, de a Társulat jelentőségének és súlyának szemléltetésére szabad legyen a volt tagjai közül teljességre törekvés nélkül néhány világhírű egyéniséget kiemelni. A Társulat tagjai között szerepeltek: BRASSAY Sámuel, EÖTVÖS József, EÖTVÖS Loránd, HANTKEN Miksa, HUNFALVY János, KRENNER József, KOCH Antal, PÉCH Antal, RÓMER Flóris, SZABÓ József, SZÁDECZKY-KARDOSS Elemér, VADÁSZ Elemér, ZSIGMONDY Vilmos és ezt a felsorolást még hosszasan folytathatnám.

A mai emlékülés "Hol tartunk ma? a magyar geológia eredményei a nemzetközi földtani kutatás tükrében" címen kerül megrendezésre. Az évforduló kiváló alkalom arra, hogy áttekintsük az eddig elért eredményeket és a jövőre vonatkozóan célkitűzéseket fogalmazzunk meg. Ez összecseng, a Magyar Tudományos Akadémia jelenlegi vezetésének azon törekvésével, hogy minden tudományterület tekintse át jelenlegi helyzetét, és fogalmazza meg a jövő teendőit. A programot áttekintve úgy ítélem meg, hogy az előadások mindegyike ezen elvárásnak meg fog felelni.

GLATZ Ferenc az MTA elnöke, a Földtudományok Osztálya és a magam nevében kívánom, hogy a Magyarhoni Földtani Társulat a múltéhoz hasonló jelentős eredményeket érjen el az elkövetkező 150 évben is. E gondolatokkal nyitottam meg az emlékülést.